

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 23.9.2014
Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2015 talousarvioksi

SUKUPUOLINÄKÖKULMA VUODEN 2015 TALOUSARVIOESITYKSESSÄ; YHTEENVETO

Hallitusohjelman mukaan hallitus varmistaa, että sukupuolinäkökulma valtavirtaistetaan lainvalmistelussa, talousarvioprosessissa sekä muissa tasa-arvon kannalta merkittävässä hankkeissa jo toiminnan alkuvaiheissa. Valtiovarainministeriön budjetin laatimismääräyksissä¹ todetaan, että pääluokkaperusteluihin tulee sisällyttää ”yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä talousarvioesitykseen liittyvästä toiminnasta.”.

STM:n tekemä sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen seuranta kohdistuu ensisijaisesti talousarvioesitysten pääluokkaperusteluihin. Vuoden 2015 talousarvioesitysten osalta muistioon on koottu myös sukupuoleen ja/tai tasa-arvoon liittyviä mainintoja muista budjetin osista, mutta koko budjettitekstin kattavaa laadullista analyysiä ei ole tehty.

Kirjauksen toteutumista talousarviossa seurataan summaindikaattorilla, jonka tekijät koostuvat kirjauksen muotoa ja sisältöä tarkastelevista kohdista.

YHTEENVETO: Otsikoitu yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksista

HENKILÖSTÖ: Henkilöstöpolitiikassa tai rekrytoinnissa otetaan tasa-arvonäkökohdat huomioon

MAININTA: Sukupuolinäkökulma tai sukupuolten tasa-arvo mainintana tai huomioon otettavana seikkana ministeriön toiminnassa, politiikka-alueella tai yksittäisessä toimenpiteessä

TAVOITE: Täsmällisempi valtavirtaistamis- tai tasa-arvotavoite

TOIMENPIDE: Toimenpide valtavirtaistamisen tai sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi

MÄÄRÄRAHA: Määräraha valtavirtaistamisen tai sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi tai määrärahan kohdentumisen erittely sukupuolen mukaan

Tässä dokumentissa analyysin kohteena on ollut ”Valtiovarainministeriön ehdotus (15.9.2014)”
http://budjetti.vm.fi/indox/tae//2015/hallituksenEsitys_tae_2015.jsp

¹ [Valtiovarainministeriön määräys toiminta- ja taloussuunnittelusta sekä kehys- ja talousarvioehdotusten laadinnasta \(2011\)](#)

Yhteenveto pääluokittain

Sukupuolten tasa-arvoon yksiselitteisesti liittyvät maininnat alleviivattu.

23. Valtioneuvoston kanslia (9 s.)

- 01. Hallinto
- 10. Omistajaohjaus
- 20. Poliittisen toiminnan avustaminen
- 30. Oikeuskanslerinvirasto
- 90. Muut menot

01. HALLINTO

”Inhimillinen pääoma

Valtioneuvoston kanslian inhimillisen pääoman osalta henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee ilmapiiriltään innostavassa työyhteisössä, jonka tuloksia seurataan ja jonka toimintaa kehitetään asetettujen tavoitteiden mukaisesti vuosittain. Inhimillisen pääoman mittarit ovat valtion sisäisesti yhtäläiset. Työyhteisön kehittämisen tukena käytetään myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa sekä toiminnallista tasa-arvoryhmää. Tasa-arvotavoitteita edistetään rekrytoinneissa.”

10. OMISTAJAOHJAUS

“**Tavoitteena on:**

- 1) Yhtiöiden kehittäminen ja pitkäjänteisen kasvun tukeminen eli koordinoitumpi omistajaohjaus. Tavoite toteutetaan kaikkien valtio-omisteisten yhtiöiden omistajaohjauksen käytäntöjen ja yhteistyön koordinoinnilla ja kehittämisellä.
- 2) Omistaja-arvon kasvattaminen. Tavoite toteutuu, kun valtion osakesalkun sijoitetun pääoman tuotto ylittää riskittömän korkotason. Valtion suoraan omistamien pörssi-yhtiöiden arvonkehitys on sen toimialaindeksiä parempi.
- 3) Edelläkävijsyys yritys vastuuasioissa. Tavoite toteutetaan siten, että kaikki valtio-omisteiset yhtiöt raportoivat yritys vastuuasioista ja ovat ottaneet yritys vastuuasiat osaksi liiketoimintastrategiaansa.
- 4) Molempien sukupuolien 40 prosentin edustus määräysvaltayhtiöiden hallituksissa.
- 5) Osinko- ja myyntituloutukset budjettitalouteen. Momentille 13.03.01 arvioidaan tuloutettavan yhteensä 2,1 mrd. euroa.”

20. POLIITTISEN TOIMINNAN AVUSTAMINEN

50. Puoluetoiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

” Momentille myönnetään 32 000 000 euroa.Määrärahasta 16 915 000 euroa on tarkoitettu käytettäväksi puolueiden poliittisen toiminnan tukemiseen, mistä 10 prosenttia on tarkoitettu puolueille naisten poliittiseen toimintaan...”

24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala (20 s.)

01. Ulkoasiainhallinto

10. Kriisinhallinta

30. Kansainvälinen kehitysyhteistyö

90. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot

”Toiminta-ajatus

Ulkoasiainministeriön arvot ovat yhteistyö, luovuus ja tuloksellisuus. Hallitusohjelman ja ministeriön omien linjausten mukaisesti periaatteena on tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen ministeriön kaikessa toiminnassa.”

Toimintaympäristö ja hallinnonalan strategiset prioriteetit

....

Globalisaation hallinta ja monenkeskisen järjestelmän vahvistaminen

Tavoitteet:

Toimitaan aloitteellisesti globaalihallintaan liittyvissä kysymyksissä Suomen kannalta tärkeillä aloilla (mm. kestävä kehitys, asevalvonta ja -riisunta, avoin sääntöihin perustuva talous- ja kauppajärjestelmä, globaalitalouden vakaus ja tasapaino, ympäristö, ilmasto, ihmisoikeudet, naisten oikeuksien edistäminen ja arktiset kysymykset). Tässä toiminnassa EU-vaikuttamisen sekä monenkeskisen ja transatlanttisen yhteistyön rooli on keskeinen.

Köyhyyden vähentäminen, kestävän kehityksen, ihmisoikeuksien ja laaja-alaisen turvallisuuden edistäminen

Toiminnan perustana ovat Suomen vahvuudet kuten rauhanvälitys, oikeusvaltiokehitys, laadukas koulutus, hyvä hallinto, ekologinen kestävyys, tasa-arvo ja pohjoismainen malli.

Tavoitteet:

Kehityspoliittisen ohjelman ja ihmisoikeuspoliittisen selonteon mukaisesti vähennetään äärimmäistä köyhyyttä ja eriarvoisuutta sekä konfliktien ja luonnonkatastrofien aiheuttamaa kärsimystä, edistetään kestäväää kehitystä sekä oikeusvaltion, demokratian, ihmisoikeuksien ja naisten aseman vahvistamista.

...

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Ulkoasiainministeriön hallinnonallalla sitoudutaan hallitusohjelman mukaisesti edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa päätöksenteossa hallinnonalan erityispiirteet huomioon ottaen. Ministeriön periaatteena on sukupuolten välisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen ministeriön toiminnassa. Ministeriön johto vahvisti lokakuussa 2013 tätä koskevan toiminnallisen tasa-arvon linjauksen.

Ulkoasiainministeriön hallinnonalan määrärahoista noin 72 % on siirtomenoja, joiden vaikutukset sukupuolten asemaan riippuvat rahoituksen saajien päätöksistä.

Kehityspoliitikassa edistetään läpileikkaavasti naisten ja tyttöjen oikeuksia sekä sukupuolten välistä tasa-arvoa.

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus" kansallisen toimintaohjelman toimeenpanossa kiinnitetään huomiota naisten aseman vahvistamiseen ja osallistumiseen konfliktien ehkäisyyn, ratkaisemiseen ja rauhanrakentamiseen. Ohjelma tukee sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen vahvistamista hallitusohjelman linjausten mukaisesti.

30 KANSAINVÄLINEN KEHITYSYHTEISTYÖ

Suomen kehityspolitiikan painopisteet ovat valtioneuvoston kehityspoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti ihmisoikeuksia edistävä, demokraattinen ja vastuullinen yhteiskunta, osallistava ja työllistävä vihreä talous, luonnonvarojen kestävä hallinta ja ympäristönsuojelu sekä inhimillisen kehityksen tukeminen. Näiden osalta korostuvat muuan muassa koulutus, kehitysmaiden omien voimavarojen kuten verotuksen kehittäminen, ympäristökysymykset sekä tuki demokratiakehitykselle. Läpileikkaavia tavoitteita ovat sukupuolten välinen tasa-arvo, eriarvoisuuden vähentäminen ja ilmastokestävyys, joita edistetään valtavirtaistamalla, kohdennetuilla toimilla sekä poliittisella vaikuttamistyöllä.

Monenkeskinen kehitysyhteistyö

...

Tuki kohdennetaan YK:n alaisille järjestöille, ohjelmille ja rahastoille, kansainvälisille ja alueellisille kehitysrahoituslaitoksille yleisavustuksina, jäsenmaksuina ja maksuosuuksina, kumppanuushankkeisiin ja temaattisena tukena. Tukea ohjataan kehityspoliittisen toimenpideohjelman painopisteiden mukaisesti, jonka myötä Suomi vahvistaa panostusta monenkeskisiin järjestöihin ja kehitysrahoituslaitoksiin toimien niissä tavoitteellisesti ja strategisesti.

Määräraha YK:n tasa-arvojärjestölle (UN Women) 14 000 000

25. Oikeusministeriön hallinnonala (34 s.)

01. Ministeriö ja hallinto

10. Tuomioistuimet ja oikeusapu

20. Maksuhäiriöt, ulosotto ja konkurssivalvonta

30. Syyttäjät

40. Rangaistusten täytäntöönpano

50. Vaalimenot

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Oikeusministeriön hallinnonalan keskeiset yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

...

”Yhteiskunta on yhä monimuotoisempi ja -arvoisempi. Oikeusjärjestelmä tarjoaa selkeän rakenteen, jossa kansalaiset voivat järjestää oikeussuhteensa ennakoitavasti ja tasa-arvoisesti ja joka varmistaa, että lasten ja muiden heikommassa asemassa olevien oikeudet otetaan huomioon.”

Kriminaalipolitiikka

...

” Rikoksentorjuntatyössä keskitytään väkivaltarikollisuuden vähentämiseen ja paikallisen rikoksentorjunnan kehittämiseen. Painopisteinä ovat vakavien väkivaltarikosten ehkäiseminen, nuorten kokeman ja tekemän väkivallan vähentäminen sekä Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen sopimuksen edellyttämiin yhteensovittamis-, seuranta- ja arviointitehtäviin osallistuminen.

Rikoksen uhrin asemaa parannetaan. Varmistetaan, että rikoksen uhreja kohdellaan asianmukaisesti, heille annetaan riittävä tieto asemastaan ja oikeuksistaan ja että he saavat tarpeen mukaisia tukipalveluja EU:n rikosuhridirektiivin ja Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen sopimuksen mukaisesti.”

Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Toiminnassa noudatetaan sukupuolten välisen tasa-arvon periaatteita. Lainvalmisteluhankkeista valitaan vuosittain 1—2 hanketta tarkasteltavaksi erityisesti tasa-arvonäkökulmasta. Tavoitteena on myös sisällyttää sukupuolinäkökulma vuosittain 1—2 valitun muun kuin lainvalmisteluhankkeen tai ohjelman tavoitteisiin ja arviointiin. Tulosohjauksen käyttöä lisätään asteittain tasa-arvosuunnitelmien laatimisen ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen laajentamiseksi hallinnonalan virastoissa.

Hallituksen tasa-arvo-ohjelmaan on kirjattu useita oikeusministeriön päävastuulla olevia hankkeita, joissa kiinnitetään huomiota sukupuolinäkökulmaan ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseen.

Muuta:

Hallitus on antanut eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen yhdenvertaisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä nykyinen vähemmistövaltuutetun virka ehdotetaan korvattavaksi yhdenvertaisuusvaltuutetun viralla. Nykyiset syrjintälautakunta ja tasa-arvolautakunta ehdotetaan yhdistettäväksi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnaksi. Hallitus antaa edellä mainittua hallituksen esitystä koskevan täydentävän esityksen, jossa lapsiasiavaltuutetun, tasa-arvovaltuutetun ja yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistot sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta ehdotetaan siirrettäväksi oikeusministeriön hallinnonalalle vuoden 2015 alusta lukien. Lapsiasiavaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toimisivat itsenäisinä ja riippumattomina viranomaisina. → määrärahan siirto, Tasa-arvovaltuutettu; 899 000 euroa

- Sekä hallinnonalan että yksittäisten virastojen laitosten osalta henkilöstölujuja eritelty ja taulukoitu sukupuolittain

26. Sisäasiainministeriön hallinnonala (45 s.)

01. Hallinto

10. Poliisitoimi

20. Rajavartiolaitos

30. Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta

40. Maahanmuutto

Toimintaympäristön kuvaus

”Väestörakenteemme voimakkaasta muutoksesta huolimatta Suomen oletetaan pysyvän myös lähitulevaisuudessa rauhallisena kansalaisyhteiskuntana, jossa kunnioitetaan oikeudenmukaisen ja tasa-arvoisen yhteiskunnan perinnettä ja ymmärretään julkisten palvelujen merkitys hyvinvointivaltion turvaamisessa.”

Tasa-arvovaikutukset

Henkilöstön yhdenvertainen kohtelu on osa hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja liittyy kaikkeen työnantajatoimintaan. Sisäministeriön hallinnonalalla noudatetaan hallituksen tasa-arvo-ohjelmaa ja sisäasiainhallinnon yleisiä linjauksia yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevien tavoitteiden toteutumista seurataan osana toiminnan ja talouden suunnittelua ja seuranta. Seuranta koordinoi sisäministeriön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden koordinaatioryhmä.

Ministeriössä sukupuolinäkökulma otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Naisten ja miesten välistä tasa-arvoa edistetään tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti sekä luodaan ja vakiinnutetaan sellaiset toimintatavat, joilla varmistetaan tasa-arvon edistäminen asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Ministeriön henkilöstöpoliittinen tasa-arvosuunnitelma on päivitetty vuonna 2014. HALTIKissa on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka päivitetään vuosittain. Henkilöstön tasa-arvoista kohtelua seurataan säännöllisiin kyselyihin sekä tilastoaineistoihin pohjautuen.

Poliisihallinnossa sukupuolten välistä tasa-arvoa edistetään tulohjauksen ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien avulla. Poliisin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan henkilöstöstrategian yhteydessä. Vuoden 2014 alusta toimeenpannaan poliisin hallintorakenneuudistus (PORA III). Sisäministeriön vahvistamien linjausten mukaisesti PORA III -toimenpiteisiin liittyviä henkilötyövuosivähennyksiä kohdistetaan mahdollisimman vähän poliisin operatiiviseen toimintaan ja ne pyritään kohdistamaan hallinto- ja tukitehtäviin. Naiset työskentelevät poliisihallinnossa pääosin toimisto- ja lupahallinnon tehtävissä, naisten osuus poliisimiehistä on verrattain pieni. Tuki- ja hallintotehtäviin kohdistuvat vähennysvelvoitteet näin ollen kohdistuvat naisvaltaisiin henkilöstöryhmiin.

Rajavartiolaitoksen päivittäinen toiminta rajaturvallisuus- ja merellisissä tehtävissä kohdistuu miehiin ja naisiin sekä etniseltä alkuperältään monipuoliseen joukkoon. Rajavartiolaitos ottaa yhdenvertaisuussuunnitelmansa mukaisesti moniperustaisen syrjinnän huomioon kaikessa toiminnassaan eikä hyväksy syrjintää missään muodossa. Rajavartiolaitos jatkaa toimenpiteitä, joilla naisten osuutta sotilasviroissa (vuonna 2012, 3 %) pyritään lisäämään. Vuoden 2014 aikana laaditaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma seuraaville vuosille. Toimenpiteitä saamenkielisten palveluiden parantamiseksi jatketaan lisäämällä saamenkielisten viranomaislomakkeiden saatavuutta.

Pelastusopistolla on laadittu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma sekä oppilaitoksen toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma 2012—2014 pääpainona opiskelijoiden tasa-arvoiseen kohteluun liittyvät asiat. Vuonna 2013 toteutetun tasa-arvokyselyn perusteella valitaan keskeiset kehittämistoimenpiteet vuodelle 2014.

Hätäkeskuslaitoksessa on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jota päivitetään vuosittain. Operatiivisessa koulutuksessa sekä rekrytoinnissa toimitaan sukupuolineutraalisti ja henkilöstön sukupuolijakaumaa seurataan. Tällä hetkellä operatiivisiin tehtäviin hakeutuu enemmän naisia kuin miehiä. Kokonaishenkilöstömäärästä naisia on lähes kaksi kolmasosaa.

Maahanmuuttovirastossa ja kaikissa vastaanottokeskuksissa on laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Maahanmuuttoviraston suunnitelma päivitetään joka kolmas vuosi laajemmin. Vastaanottokeskuksien suunnitelmat tarkistetaan vuosittain. Turvapaikanhakijat tilastoidaan sukupuolen perusteella. Vuonna 2013 turvapaikanhakijoista oli miehiä 72 %.

Alaikäisistä yksin, ilman huoltajaa tulleista turvapaikanhakijoista oli poikia 80 %. Vastaanoton kustannukset hakijoiden sukupuolijakaumasta johtuen kohdentuvat enemmän miehiin kuin naisiin.

10. Poliisitoimi

”Poliisi torjuu väkivaltarikollisuutta painopisteenä vakavat väkivaltarikokset, perhe- ja lähisuhdeväkivalta sekä nuorten väkivaltaisuuden vähentäminen. Haavoittuviin ryhmiin kohdistuvan väkivallan tunnistamiseen kiinnitetään huomiota ja jatketaan naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämishojelman toimeenpanoa. Niin sanotun kunniaväkivallan samoin kuin pakkoavioliittojen kohteeksi joutumisen riskien tunnistamista tehostetaan.

Ennalta estävän toiminnan strategian toimeenpanoa jatketaan.”

Rikostorjunta

”Henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten sekä seksuaalirikosten kokonaismäärää pyritään vähentämään ennaltaestävällä toiminnalla ja rikostapausten paremmalla tunnistamisella.”

Maahanmuuttopolitiikka

”Maahanmuuttopolitiikan toteutusta ohjaavan Maahanmuuton tulevaisuus 2020 -strategian mukaisesti maahanmuutto on ennakoitua ja hallittua. Maahanmuutto edistää väestön hyvinvointia ja vahvistaa Suomen kilpailukykyä. Maahanmuuttajat voivat hyödyntää osaamistaan ja osallistuvat yhteiskunnan rakentamiseen. Kansainvälistyvässä Suomessa arvostetaan moninaisuutta, ja yhdenvertaisuus sekä tasa-arvo kuuluvat kaikille.”

23. Siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiudet

”Sisäministeriö asettaa toiminnalle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2015:

...

- Naisten osuus lähetettävistä asiaintuntijoista pysyy edelleen Euroopan unionin jäsenvaltioiden keskitasoa korkeammalla.”

Hallinnonalan henkilöstölukuja eritelty ja taulukoitu sukupuolittain.

27. Puolustusministeriön hallinnonala (17 s.)

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

10. Sotilaallinen maanpuolustus

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Puolustusministeriön hallinnonalalla sitoudutaan edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa kaikessa päätöksenteossa huomioiden hallinnonalan erityispiirteet. Puolustusministeriössä, puolustusvoimissa ja puolustushallinnon rakennuslaitoksessa ylläpidetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia, jotka on suunnattu hallinnonalan palkatulle henkilöstölle sekä puolustusvoimissa myös kriisinhallintahenkilöstölle ja asevelvollisille. Tavoitteena on edistää tasaarvoisen työympäristön ja johtamisen kehittymistä mm. puuttamalla ja poistamalla toimintatapoja, jotka voivat johtaa

epätasa-arvoon. Toiminnassa seurattavia kohteita eri työntekijä- ja ikäryhmät huomioiden ovat mm. palkkaus, urasuunnittelu, koulutus, poissaolot, työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, työpaikkakiusaaminen sekä häirintä eri muodoissa. Puolustushallinnon palkatun henkilöstön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista seurataan säännönmukaisesti toteutettavilla työilmapiirikyselyillä ja varusmiesten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta varusmiesten loppukyselyllä. Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” -periaatteita kaikissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Päätöslauselmassa 1325 ja sitä tukevassa kansallisessa toimintaohjelmassa korostetaan sitä, että kriisinhallinnassa ja muussa yhteiskunnan jälleenrakentamisessa tulisi huomioida aikaisempaa paremmin naisten asema ja erityisongelmat, taata heidän turvallisuutensa ja tukea heidän osallisuuttaan erilaisissa poliittisissa prosesseissa. Puolustushallinnon tavoitteena on sulauttaa tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmat entistä kokonaisvaltaisemmin kriisinhallintatoimintaan jo koulutusvaiheessa. Sekä naisten osuutta kriisinhallintahenkilöstöstä että Gender -neuvonantajien ja -yhdysheiköiden määrää pyritään lisäämään kriisinhallintatehtävissä. Lisäksi puolustushallinto on mukana NORDEFECO-yhteistyössä kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa.

Puolustusvoimauudistus vaikuttaa hallinnonalan henkilöstöön sekä henkilöstön vähentämisenä että uudelleensijoittamisina. Henkilöstön yhdenvertaisuuteen ja tasa-arvoisuuteen on kiinnitetty huomiota suunnittelun ja toimeenpanon kaikissa vaiheissa. Henkilöstövaikutukset ja -vähennykset kohdentuvat kaikkiin ikä -ja henkilöstöryhmiin. Uudistukseen liittyvien organisaatiomuutosten perusteella arvioidaan 2 000 puolustusvoimien tehtävän siirtyvän paikkakunnalta toiselle. Puolustusvoimien henkilöstön kokonaisuus tulee vähenemään n. 2 100 henkilöllä vuoteen 2015 mennessä. Sotilaiden määrän arvioidaan vähenevän 670 henkilöllä ja siviilien määrän 1 430 henkilöllä. Suurin osa vähennyksestä toteutuu eläkepoistuman avulla. Irtisanomisuhan alaisia on puolustusvoimissa alle 500 henkeä. Heistä naisia on noin 56 % ja miehiä 44 %. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen toiminnan volyyymi pienenee puolustusvoimauudistuksen seurauksena siten, että henkilöstöön kohdistuu noin 12 prosentin htv-vähennys. Muutoksen kohteena olevista noin 71 % on miehiä ja 29 % naisia.

Maa- ja merivoimien materiaalin tason 2 kunnossapito siirtyy strategisena kumppanuutena Millog Oy:n vastuulle. Uudelleenjärjestelyn myötä materiaalin kunnossapitotehtävissä oleva henkilöstö siirtyy kokonaisuudessaan Millog Oy:n palvelukseen, yhteensä 354 henkilöä. Lisäksi Hallinnon turvallisuusverkkohankkeen liikkeenluovutuksen yhteydessä siirtyy puolustusvoimista Suomen Turvallisuusverkko Oy:lle 154 tehtävää. Molemmissa hankkeissa siirtyvistä henkilöistä enemmistö on miehiä.

Toiminnalliset tulostavoitteet

...

-Selvitetään puolustusministeriön työilmapiirikyselyssä olevien tasa-arvoa koskevien tulosten tilanne ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin tilanteen parantamiseksi.

- Kohdassa *Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen* työtyytyväisyys tilastoitu sukupuolittain

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala (68 s.)

01. Hallinto

10. Verotus ja tullitoimi

20. Palvelut valtioyhteisölle

30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto

40. Valtion alue- ja paikallishallinto

50. Eläkkeet ja korvaukset

- 60. Valtionhallinnon yhteiset henkilöstömenot**
- 70. Valtionhallinnon kehittäminen**
- 80. Siirrot Ahvenanmaan maakunnalle**
- 90. Kuntien tukeminen**
- 91. Työllisyyden ja elinkeinoelämän tukeminen**
- 92. EU ja kansainväliset järjestöt**
- 99. Erikseen budjetoidut valtionhallinnon menot**

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Valtiovarainministeriön pääluokan menoista noin 95 % on erilaisia säädös- tai sopimusperusteisia etuuksia, jäsenmaksuja ja tukia, joilla ei ole välittömiä sukupuolivaikutuksia.

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla otetaan huomioon sukupuolivaikutukset lainsäädännön valmistelussa, henkilöstö- ja työnantajapolitiikassa, hankkeissa, talousarvion valmistelussa ja virastojen tulohajauksessa.

01 Hallinto

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on osa valtiovarainministeriön henkilöstöpolitiikkaa sekä toimintatapojen ja työhyvinvoinnin kehittämistä. Valtiovarainministeriö toimeenpanee ja seuraa laatimaansa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen alueita suunnitelmassa ovat

- rekrytointi ja perehdyttäminen
- työssä kehittyminen ja uralla eteneminen
- työ- ja yksityiselämän yhteensovittaminen
- arvojen mukainen johtaminen ja toiminta
- moniarvoisuus ja häirinnän ehkäiseminen
- sama palkka samasta ja samanarvoisesta työstä.

Valtiovarainministeriön tasa-arvotyöryhmä arvioi suunnitelman toteutumista vuosittain sekä päivittää sitä tarvittaessa.

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala (94 s.)

- 01. Hallinto, kirkollisasiat ja toimialan yhteiset menot**
- 10. Yleissivistävä koulutus**
- 20. Ammatillinen koulutus**
- 30. Aikuiskoulutus**
- 40. Korkeakouluopetus ja tutkimus**
- 70. Opintotuki**
- 80. Taide ja kulttuuri**
- 90. Liikuntatoimi**
- 91. Nuorisotyö**

Nuorisotyö ja -politiikka

...

15)

Tavoitteiden lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen. Keskeisenä ohjelma-asiakirjana on valtioneuvoston joka neljäs vuosi hyväksymä lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma, joka toteuttaa myös EU:n nuorisoalan yhteisiä tavoitteita.

Talousarvioesitykseen liittyvät sukupuolivaikutukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahoista yli puolet on siirtomenoja, joiden vaikutukset sukupuolten asemaan riippuvat rahoituksen saajien päätöksistä.

Naisten ja miesten koulutustaso eroaa nuorissa ikäryhmissä varsin huomattavasti naisten eduksi.

Perusopetuksen suorittamatta jättäminen, pelkän perusopetuksen varaan jääminen sekä ammatillisen tai korkeakoulutuksen keskeyttäminen on tyypillistä erityisesti poikaoppilaille ja miesopiskelijoille.

Perusopetuksen laadun parantamisen, joustavan perusopetuksen käytäntöjen sekä ammatilliseen koulutukseen valmistavan koulutuksen arvioidaan pienentävän erityisesti ilman ammatillista koulutusta jäävien osuutta väestöstä ja siltä osin sukupuolten koulutustasoeroja.

Tyttöjen ja poikien opiskeluvalinnat pitävät yllä työelämän segregaatiota. Jatketaan toimia, joilla vaikutetaan tyttöjen ja poikien opiskeluvalintoihin.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toiminnot suuntautuvat lähtökohtaisesti sukupuolineutraalisti.

Liikuntatoimen valtionavustuspolitiikan lähtökohtana on liikuntalain mukainen tasa-arvon edistäminen, ja tämä otetaan huomioon avustuskriteereissä. Nuorisotyössä rahoitusta suunnataan tarvittaessa eriytetysti tyttöjä ja poikia koskeviin hankkeisiin. Monikulttuurisuuden lisääntyessä eriytetyn toiminnan tarve nuorisotyössä kasvaa. Kulttuuriala on sekä toimijoiden että palvelujen käytön ja harrastamisen osalta naisvaltaista, mutta miesten osuus kulttuuripalveluiden käyttäjinä on noussut 2000-luvulla. Toisaalta naisten toimeentulo taiteen aloilla on keskimäärin miehiä heikompa, ja asia on tarkoitus huomioida luovan työn tekijöiden toimintaedellytyksiä parannettaessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa tilastoinnin ja tutkimusten avulla hallinnonalansa toimintojen sukupuolivaikutuksia ja ottaa nämä huomioon talousarviota laadittaessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Opetushallitukselle seuraavat tavoitteet:

...

Informaatio-ohjaus ja hanketoiminta

...

- Koulutuksen tasa-arvon toimenpideohjelman toimeenpanoon osallistuminen.

(CIMOn) Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Toiminnan tuloksellisuutta tuetaan panostamalla henkilöstökoulutukseen ja osaamisen kehittämiseen päämääränä tasa-arvoisen, ammatillisesti korkeatasoinen työyhteisö, jossa henkilöstön asiantuntijuus kasvaa sisäisen ja ulkoisen vuorovaikutuksen avulla.

Yleissivistävä koulutus

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

...

Koulutuksellista tasa-arvoa edistetään.

Toiminnallinen tuloksellisuus

...

Subjekttiivista päivähoito-oikeutta rajoitetaan sosiaaliset perusteet huomioivalla tavalla osa-aikaiseksi silloin, kun vanhempi on kotona äitiys-, isyys-, vanhempain- tai hoitovapaalla tai kotihoidon tuella.

...

Varmistetaan tasa-arvoisen ja tasalaatuisen perusopetuksen saatavuus myös jatkossa.

15)

Suunnataan voimavaroja koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin.

30. *Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuksen käyttökustannuksiin* (arviomääräraha)

...

10) enintään 12 000 000 euroa koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin

Aikuiskoulutus

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Aikuiskoulutuspolitiikan tehtävänä on työvoiman saatavuuden ja osaamisen turvaaminen, koko aikuisväestön koulutus- ja sivistysmahdollisuuksista huolehtiminen sekä yhteiskunnan eheyden ja tasa-arvon vahvistaminen.

Korkeakouluopetus ja tutkimus

Toiminnallinen tuloksellisuus

Korkeakoulut parantavat opetuksen laatua ja hyvän oppimisen edellytyksiä. Korkeakoulut kehittävät toimintaansa siten, että ne ovat kilpailukykyisiä, tasa-arvoisia, esteettömiä ja kiinnostavia työ- ja oppimisympäristöjä.

Taide ja kulttuuri

Kulttuuripolitiikan tavoitteet, keskeisimmät toimenpiteet:

...

Parannetaan kulttuuripalveluiden tasa-arvoista saatavuutta, saavutettavuutta ja moninaisuutta mm. luomalla Kulttuuripassijärjestelmä.

Nuorisotyö

Otetaan huomioon sukupuolten tasa-arvonäkökulma, yhdenvertaisuus sekä vähemmistöt ja maahanmuuttajataustaiset nuoret ensisijaisesti integroidusti nuorisotyön tukijärjestelmissä.

”01. Taiteen edistämiskeskuksen toimintamenot

[...] Apurahapolitiikassa otetaan huomioon hakijakunnan sukupuoli-, ikä-, kieli- ja asuinpaikkarakenne ja erityisesti nuorten taiteilijoiden asema apurahan hakijoina ja saajina.”

(Kohdassa Liikuntapolitiikan tunnuslukuja taulukoitu sukupuolittain. Lasten liikunnan seuratoiminnan paikallistukihankkeet kohdassa tilastoitu hankkeiden kohdistuminen tyttöihin ja poikiin sekä Kunnossa Kaiken Ikää -ohjelman liikkujien sukupuolijakauma.)

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala (71 s.)

- 01. Hallinto ja tutkimus
- 10. Maaseudun kehittäminen
- 20. Maa- ja elintarviketalous
- 30. Elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu
- 40. Luonnonvaratalous
- 50. Vesitalous
- 60. Metsätalous
- 63. Metsähallitus
- 70. Maanmittaus ja tietovarannot

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa hallituksen tasa-arvo-ohjelman 2012—2015 mukaisesti sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja sisällyttämistä lainvalmisteluun, toiminnan ja talouden ohjaukseen sekä muihin tasa-arvon kannalta merkittäviin toimintoihin. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan menoista noin 90 % on siirtomenoja, joilla tuetaan eri politiikkasektoreiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Pääsääntöisesti tukien myöntämisperusteena ei ole niiden vaikutus sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala (39 s.)

- 01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot
- 10. Liikenneverkko
- 20. Liikenteen viranomaispalvelut
- 30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut
- 40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen
- 50. Tutkimus

Yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä toiminnasta

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla otetaan huomioon sukupuolivaikutukset lainsäädännön valmistelussa ja tulosohjauksessa. Tavoitteena on tuottaa suoritteita ja julkisia palveluita, joiden käyttämisessä eri väestöryhmien kuten naisten, miesten, lasten, vanhusten ja vammaisten tarpeet otetaan huomioon. Hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä, jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään hyväksytyjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien mukaisesti. Määrärahat kohdennetaan tasa-arvoneutraalisti.

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala (68 s.)

- 01. Hallinto
- 20. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka
- 30. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka
- 40. Yritysten toimintaympäristö, markkinoiden sääntely ja työelämä
- 50. Alueiden kehittäminen ja rakennerahaspolitiikka
- 60. Energiapolitiikka
- 70. Kotouttaminen

Talousarvioesitykseen liittyvät tasa-arvoaikutukset

Työmarkkinoiden jakautumista naisten ja miesten ammatteihin ja aloihin lievennetään muun muassa työllisyyden ja yrittäjyyden edistämistoimenpiteillä. Tehokkailla työvoima- ja yrityspalveluilla rohkaistaan osaamisen uudistamiseen ja ammatilliseen liikkuvuuteen, mikä on olennaisen tärkeää erityisesti rakennemuutostilanteissa.

Työnvälityksen työttömistä työnhakijoista naisia on ollut 43 % vuosina 2011—2013. Naisten osuus eri työvoimapalveluiden aloittaneista on ollut seuraava: ammatillinen työvoimakoulutus 40 % vuosina 2012—2013 ja 38 % vuonna 2011, kotoutumiskoulutus 60 % vuosina 2012—2013 ja 58 % vuonna 2011, palkkatuettu työ 48 % vuonna 2013 ja 50 % 2011—2012 ja starttiraha 47 % vuonna 2013 ja 45 % vuosina 2011—2012. Omaehtoisen opiskelun aloittaneista naisia on ollut 63 % 2011—2013.

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala (78 s.)

- 01. Hallinto
- 02. Valvonta
- 03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta
- 10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus ja eräät palvelut
- 20. Työttömyysturva
- 30. Sairausvakuutus
- 40. Eläkkeet
- 50. Veteraanien tukeminen
- 60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto
- 70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen
- 80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta
- 90. Raha-automaattiyhdistyksen avustukset

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet

- Hyvinvoinnille vahva perusta
- Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- Elinympäristö tukemaan terveyttä ja hyvinvointia.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi hallituksen tasa-arvopolitiikkaa sekä edistää sukupuolinäkökulman huomioonottamista kaikessa valtioneuvoston päätöksenteossa. Ministeriössä se toteutetaan vuosille 2012—

15)

2015 vahvistetun toiminnallisen tasa-arvo-ohjelman mukaisesti. Valmistelussa on mm. kolmikantainen samapalkkaisuusohjelma, yhteistyö työelämän osapuolten kanssa naisten urakehityksen edistämiseksi ja poikkihallinnollinen naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista jatketaan lainvalmistelussa, talousarvion laadinnassa sekä muissa tasa-arvon kannalta merkittävässä hankkeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön strategisissa hankkeissa toteutetaan sukupuolivaikutusten arviointi, erityisesti poikkihallinnollisessa, syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävässä toimenpideohjelmassa ja sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman (Kaste) toimeenpanossa.

(huomio:ei ole otsikoitu eikä käsittele sosiaali- ja terveyspolitiikkaa)

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

...

4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon liittyviin kustannuksiin

Tuotokset ja laadunhallinta

...

- Jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista
- Vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vaikuttavuus

... hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan, tietotuotannon sekä tiedonvälityksen keskeiset linjaukset ovat:

- hyvinvoinnille vahva perusta
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Hallitusohjelman erityisenä painotuksena on korostettu myös perheiden asemaa sekä sukupuolten tasa-arvoa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työelämän hyvinvointi on tärkeä tavoite, johon pyritään työn mielekkyyttä lisäämällä fyysinen ja psyykinen terveys ja turvallisuus varmistuen. Myös työelämän tasa-arvon varmistaminen ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä kohteita (mom. 33.03.50).

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

...Momentille myönnetään 5 612 000 euroa

Määrärahan arvioitu jakautuminen eri hankkeisiin

...

Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma

...

Päihdeäitien hoito

Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoon liittyviin tehtäviin

...

EU:n puite- ja aihealueittaiset ohjelmat

EU:n tasa-arvo-ohjelman kansallinen rahoitusosuus

15)

Terveyden edistämisen (33.70.50) tavoitteena on ylläpitää ja kohentaa väestön terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä, vähentää elinympäristön vaaratekijöitä sekä kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja. Terveyden edistämistä toteutetaan tehokkaimmin laajoin, samanaikaisin ja usean eri toimijan yhteisin toimin. Määrärahalla tuettavien hankkeiden tulee tukea Terveys 2015 -kansanterveysohjelman ja muiden valtakunnallisten terveyden edistämisen ohjelmien toimeenpanoa.

Tavoitteet:

...

Tukea erityisesti hankkeita, jotka ottavat huomioon ja pyrkivät kaventamaan sosioekonomisten väestöryhmien välisiä terveyseroja, mukaan luettuna sukupuolten väliset terveyserot.

- Taulukoissa ”Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin” ja ”Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta” -tunnusluvut” eritelty sukupuolittain ; samoin eräiden etuuksien kehitys -taulukossa mm. vanhempainvapaiden jakautuminen m/n, työttömyyspäivärahojen jakautuminen, vanhuuseläkkeet jne

35. Ympäristöministeriön hallinnonala (31 s.)

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Selvitysosa

Ympäristöministeriön hallinnonalalla sukupuolten tasa-arvoa edistetään toimialalla säädös- ja informaatio-ohjauksen keinoin muun muassa rakennettua ympäristöä koskevassa ohjauksessa ja päätöksenteossa. Talousarvion määrärahoilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Hallinnonalan omassa toiminnassa ja johtamisessa korostetaan toimintatapoja, jotka tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

(huomio: yhteenvetotarkastelu ei ole otsikoitu)

